

Een gezonde fysieke leefomgeving

Webinar 22 juni 2023

Bijeenkomsten & workshops

- 20 juni – Thematisch webinar ‘Versterken mentale weerbaarheid en mentale gezondheid’
- 22 juni - Thematisch webinar 'Een gezonde fysieke leefomgeving’
- 27 juni – 13.00-15.00u - Thematisch webinar 'Een gezonde leefstijl’

De volgende reeks thematische webinars vindt plaats in augustus en september.

Programma

- Inspiratie voor een Gezonde Leefomgeving
 - ✓ *Hanneke Kruize (RIVM)*
 - ✓ *Rob van Strien (GGD Amsterdam, namens GGD GHOR NL)*
- De invloed van de omgeving op eetgedrag: een zaak van de gemeente?
 - ✓ *Sandra Klunder (Voedingscentrum)*
- Gezonde fysieke leefomgeving
 - ✓ *Melissa Kolhorn en Jort van Straten (JOGG)*
- Een beweegvriendelijke omgeving
 - ✓ *Ilja van Holsteijn (Kenniscentrum Sport en Bewegen)*

Inspiratie voor een gezonde leefomgeving

Hanneke Kruize (RIVM)

Rob van Strien (namens GGD
GHOR NL)

22 juni 2023

Definitie gezonde leefomgeving

- › Een omgeving:
 - die mensen als aantrekkelijk en prettig ervaren om te wonen, werken en recreëren
 - die uitnodigt tot gezond gedrag
 - waar de druk op de gezondheid zo laag mogelijk is
- › Gezondheidsbescherming en gezondheidsbevordering
- › Faciliteren van zelf- en samenredzaamheid

Invloed van de fysieke leefomgeving op gezondheid

Negatieve invloed

- **Luchtverontreiniging**

Vroegtijdige sterfte, luchtwegklachten, hart- en vaatziekten

- **Geluidsoverlast**

Hinder, slaapverstoring, hoge bloeddruk, hartvaatziekten

- **Hittestress**

Vroegtijdige sterfte, huiduitslag, uitdroging, kramp, beroertes, nierfalen, ademhalingsproblemen, slaapverstoring.

- **Allergieën & infectieziekten**

Diaree, overgeven, keelpijn, luchtwegklachten, huidklachten, astma, chronische klachten, vroegtijdige sterfte

- **Veiligheidsrisico's**

Overlast, gezorgdheid, letsel, sterfte

Positieve invloed

- **Rustige plekken**

Ontspanning, mentaal herstel

- **Groen en water**

Meer ontspannen, (bewegen, ontmoeten), verkoeling

Lagere sterfte, betere ervaren en mentale gezondheid

Minder hartvaatziekten, minder diabetes type 2, minder gezondheidsproblemen rond zwangerschap

- **Beweegvriendelijke omgeving**

bewegen, ontspannen, ontmoeten

Minder overgewicht, minder hartvaatziekten, minder diabetes type 2

- **Gezonde voedselomgeving**

Gezond eten, ontspannen, ontmoeten

Minder overgewicht, minder hartvaatziekten, minder diabetes type 2

Vanuit 3 invalshoeken werken aan gezonde leefomgeving

- Gezondheid centraal

Utrecht- gezondheid voorop

- Eén gezondheidsthema voorop

Amsterdam- Beweegvriendelijke stad

- 'Meekoppelen' van gezondheid

Heemskerk combineren met aanpak riolering

**INSPIRATIE- EN WERKBOEK
GEZONDHEID EN RUIMTE**

Waar kun je concreet aan denken?

Kernwaarden Gezonde Leefomgeving

Gids Gezonde Leefomgeving

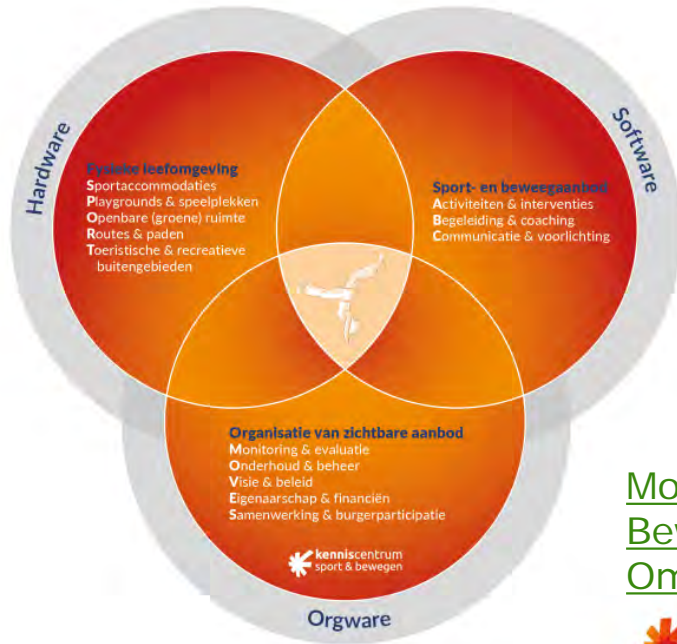
Bundeling van kennis en informatie over
gezonde leefomgeving voor de praktijk

www.gezondeleefomgeving.nl

Onderwerpen in de Gids Gezonde Leefomgeving

Aan de slag Bekijk "Aan de slag" voor een introductie op deze website.	Netwerk MRvG Meer over activiteiten van "Maak Ruimte voor Gezondheid".	Planfasen Aandacht voor gezondheid in omgevingsbeleid en plannen.
Instrumenten Welke instrumenten zijn er? Hoe en wanneer benut je ze?	Actuele thema's Thema's zoals: luchtkwaliteit, groen, klimaat en mobiliteit.	Uit de praktijk Bekijk hier verhalen en films uit de praktijk ter inspiratie.
Gezond Ontwerpen Gezond Ontwerpen rondom mobiliteit, milieu, veiligheid, ruimte, groen en water.	Kaartviewer en lokale data Kaartviewer Leefomgeving en data op gemeente, wijk en buurtniveau.	Informatie bronnen Overzicht van websites en informatiebronnen over gezondheid en leefomgeving.

Wat is belangrijk bij het werken aan een gezonde leefomgeving?

Model
Beweegvriendelijke
Omgeving

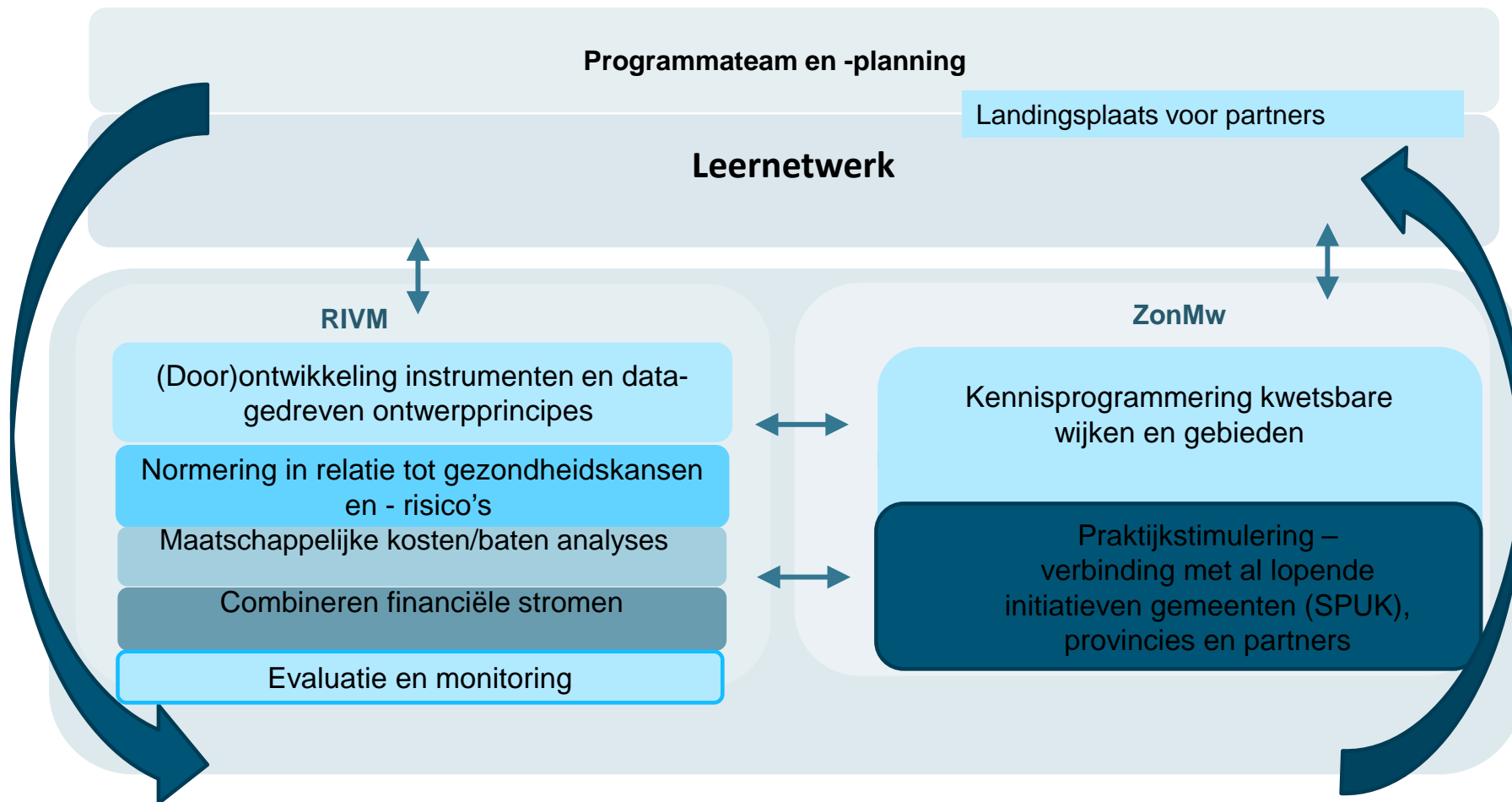

- Gaat om hardware, software en orgware
- Werk samen over domeinen heen: sociaal & fysiek. Zoek naar gezamenlijke ambities/koppelkansen
- Neem gezondheid vanaf het begin mee in de visie en plannen; de GGD kan hierbij adviseren
- Betrek bewoners & andere stakeholders (bijv. Leefplekmeter)
- Heb oog voor kwetsbare groepen (o.a. kinderen, ouderen, chronisch zieken, lage inkomensgroepen)
- Monitor & leer samen
- 'Het is nooit af' > regelmatig herijken & borgen

Programma Gezonde Leefomgeving (PGLO)

Een gezonde leefomgeving in de nabijheid van iedere inwoner in Nederland

- > In opdracht van ministerie van VWS, i.s.m. ministeries van LNV, BZK en IenW
- > Uitvoering door RIVM en ZonMw, i.s.m. VNG, GGD GHOR NL, IPO en vele anderen
- > Zomer 2023-december 2025

ZonMw: GALA & ondersteunende kennisinfrastructuur

- Subsidieronde 'Ontwikkelen van kennis over gezondheid in kwetsbare wijken en gebieden': open tot 7 september 14.00 uur
- Subsidieronde 'Praktijkstimuleringen (toepassen van kennis; in verbinding met SPUK)': dit najaar open

Subsidieprogrammering in lijn met ambities GALA

Informatieve links en contact

Bron: <http://magazine.provincie-utrecht.nl/gezonde-leefomgeving/uitgelicht/>

- [Gids gezonde Leefomgeving](#)
- [Loket Gezond Leven](#)
- [Kernwaarden Gezonde Leefomgeving](#)
- [Inspiratie- en werkboek Gezondheid en Ruimte](#)
- [Position paper VNG](#)
- [Gezonde Leefomgeving ZonMw](#)
- [Kennissynthese Gezonde Leefomgeving in kwetsbare Wijken](#)

Gezondheidsbescherming

Rob van Strien
GGD Amsterdam

Leefomgeving en gezondheidsbescherming

› 'Klassieke' milieuthema's

- Bodem
- Lucht
- Water
- Geluid
- Hitte

› Individuele gezondheid of Publieke gezondheid?

Bodemverontreiniging

- › Lokaal probleem
- › Sterk gereguleerd
- › Individuele gezondheid/zorgen

Luchtverontreiniging

- › Fijnstof (PM10, PM2.5) en NO₂
- › Wegverkeer en industrie
- › Landbouw
- › Houtverbranding
- › Publieke gezondheid

Gezondheid als uitgangspunt voor Omgevingswet

- › Integrale benadering met gezondheid als randvoorwaarde
 - ‘Nieuw’ voor gemeente, maar ook voor GGD
- › Van Omgevingsvisie naar Omgevingsplan
 - Visie: vergezicht, ambities op papier
 - Plan: dichterbij, concrete plannen

Kernwaarden voor een gezonde leefomgeving

- › [Kernwaarden Gezonde Leefomgeving - GGD GHOR Nederland](#)
- › Adviseringskader GGD bij Omgevingswet
 - Woonomgeving
 - Mobiliteit
 - Gebouwen

Amsterdam: integrale beleidsuitgangspunten

- › Sinds 2016: Beweeglogica
 - De Bewegende Stad geeft ruim baan aan de fietser en voetganger.
 - In de Bewegende Stad is sport om de hoek.
 - De Bewegende Stad is een speeltuin.
 - In de Bewegende Stad wordt niet stil gezeten.

Amsterdam: integrale beleidsuitgangspunten

- › Sinds 2021: Gezondheidslogica, 12 principes voor een gezonde leefomgeving
 - Fietsers en voetgangers krijgen ruim baan
 - Een gezonde stad is een groene stad
 - De stad is een speeltuin
 - Sport is om de hoek
 - Er is ruimte voor ontmoeting en verbinding
 - Drukke wordt afgewisseld met rust en stilte
 - Gezond voedsel is logisch en overal
 - Buurten zijn prettig voor ouderen
 - De schoolomgeving is gezond in het bijzonder
 - Er is gezonde lucht voor iedereen
 - De stad is bestand tegen klimaatverandering
 - Gebouwen en buitenruimten dragen bij aan gezondheid

Hitteplannen (van nationaal naar lokaal)

- › Na de hete zomer van 2003 (ca. 1500 extra doden in NL) kwam er een nationaal hitteplan.
- › Lokale hitteplannen integraal,
- › GGD kan helpen met inhoudelijk advies

Wat u moet doen als het warm wordt

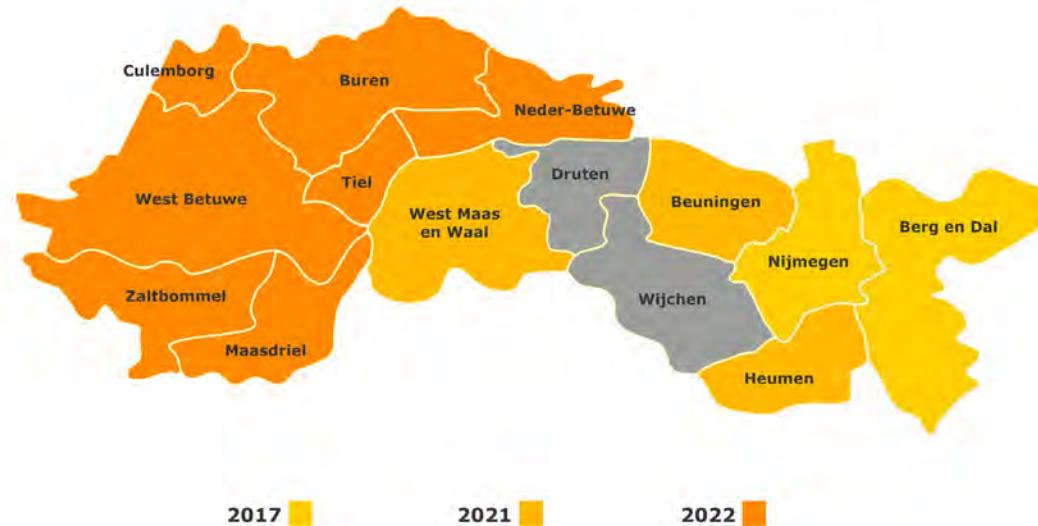
- Drink voldoende**
Drink 2 liter vloeistof per dag, ook als u geen dorst heeft. Drink bij voorkeur water, vermijd alcohol.
- Vermijd inspanning**
Vermijd inspanning vooral tussen 12.00 en 16.00 uur, de warmste uren van de dag.
- Blijf uit de hitte**
Blijf binnen of in lichte schaduw in de schaduw tussen 12.00 en 16.00 uur, de warmste uren van de dag. Draag een hoed, zonnebril en lichte kleding.
- Zorg voor koelte**
Lag af en toe een koel handdoek in uw nek, neem een koel douché of bad. Laat de airconditioning of de ventilator dicht van kamers die veel zon krijgen. Doe ook de ramen dicht als het buiten warmer is dan binnen (overdag) en zet ze open als het buiten koeler is ('s nachts) en vroeg in de avond.
- Zorg voor elkaar**
Breek een hotbodem hard toe als er in uw omgeving ouderen of zieken zijn, dit is help nodig hebben om deze advies op te volgen.
- Vragen?**
Overleg met uw huisarts als u vragen heeft over uw gezondheid of met uw sportclub als u medisch wilt advies. Voor alle andere vragen kunt u terecht bij de GGD in uw regio. Wacht u het nummer niet, bel dan met Postbus 51 10000 - 0401.

Hitteplannen Gelderland-Zuid 2021/2022

Gemeenten met een lokaal hitteplan

Regionale en lokale partners | Lokale hitteplannen RAS regio Rivierenland

Integraal advies over gezondheid en leefomgeving

- › Bel de GGD
- › Advies over gezondheidsbevordering (bewegen, eten), maar ook over gezondheidsbescherming (milieu en inrichting leefomgeving)

Links

- › [Kernwaarden Gezonde Leefomgeving - GGD GHOR Nederland](#)
- › [Beweeglogica Amsterdam](#)
- › [Gezondheidslogica Amsterdam](#)
- › [Lokale hitteplannen ontwikkelen - 2020-2023 \(ggdgelderlandzuid.nl\)](#)

De invloed van de omgeving op eetgedrag: een zaak van de gemeente?

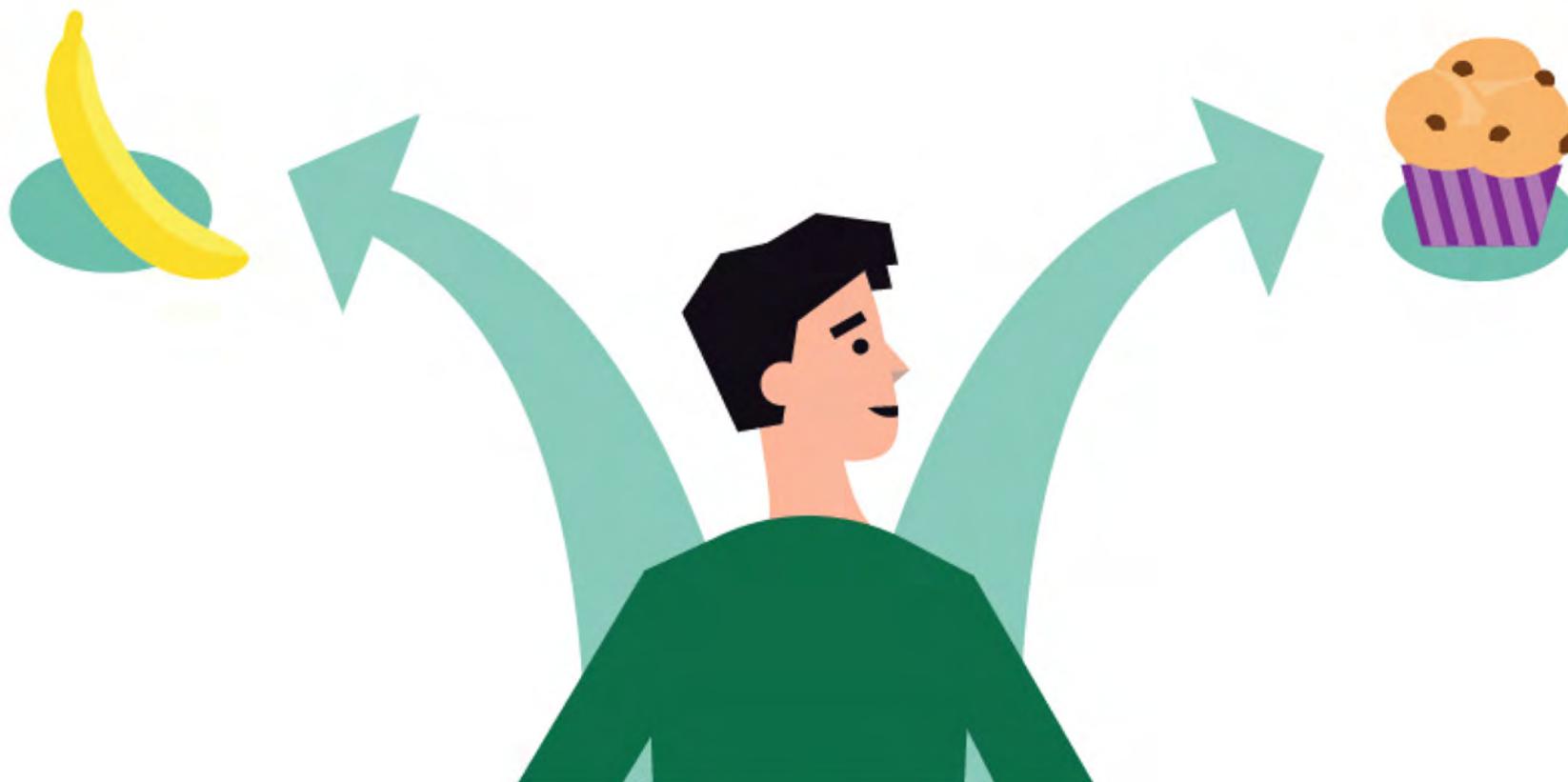
Sandra Klunder
Expert voeding en gedrag

eerlijk over eten

Voedingscentrum

Het Voedingscentrum...

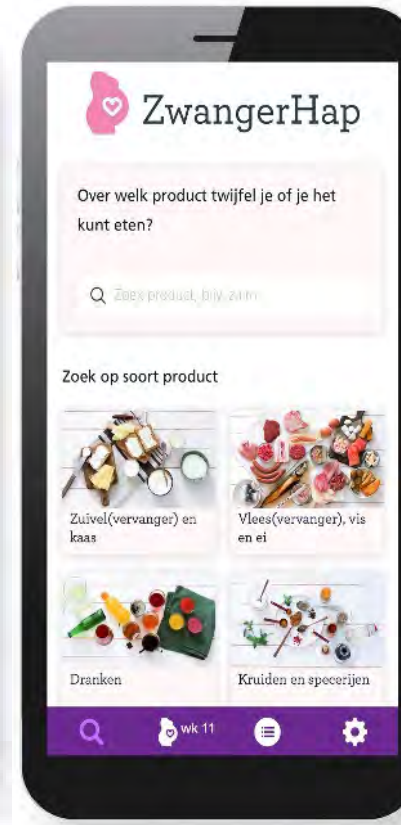

De basis: vertalen van de wetenschap naar de praktijk

- Wetenschappelijke consensus op gebied van gezondheid, duurzaamheid, veiligheid en voedselkeuzegedrag; o.a.
- Adviezen gezond, duurzaam en veilig zijn altijd geïntegreerd.
- Voor consumenten en professionals

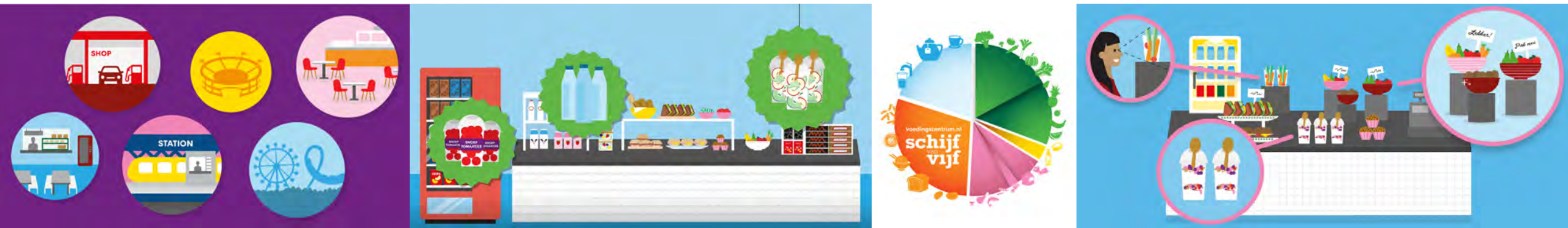

De aanpak van het Voedingscentrum: **individueen**

De aanpak van het Voedingscentrum: de omgeving

We helpen om eetomgevingen zo in te richten dat de gezonde, duurzame en veilige keus vanzelfsprekend en bereikbaar is.

Instructie:

Roep zo snel mogelijk de kleur van de woorden die op het scherm staan

Voorbeeld: 'kleur'

Noem de kleur!

Rood

Geel

Groen

Blauw

Paars

Zwart

Rood

Geel

Groen

Blauw

Groen

Zwart

Instructie:

Roep zo snel mogelijk de kleur van de woorden die op het scherm staan

Voorbeeld: 'kleur'

Noem de kleur!

Rood

Geel

Groen

Blauw

Paars

Zwart

Rood

Geel

Groen

Blauw

Groen

Zwart

Twee beslissystemen

Snel

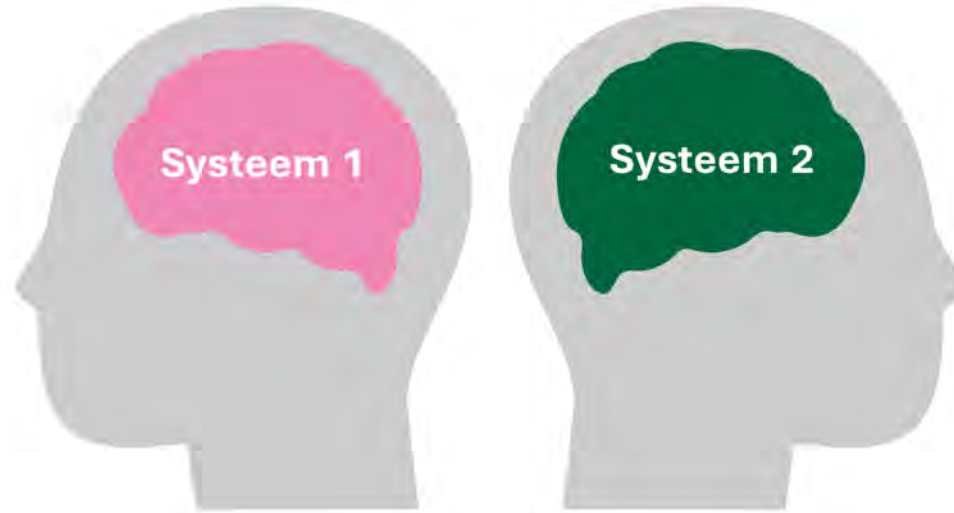
Onbewust

Automatisch

Impulsief

Langzaam

Bewust

Overwogen

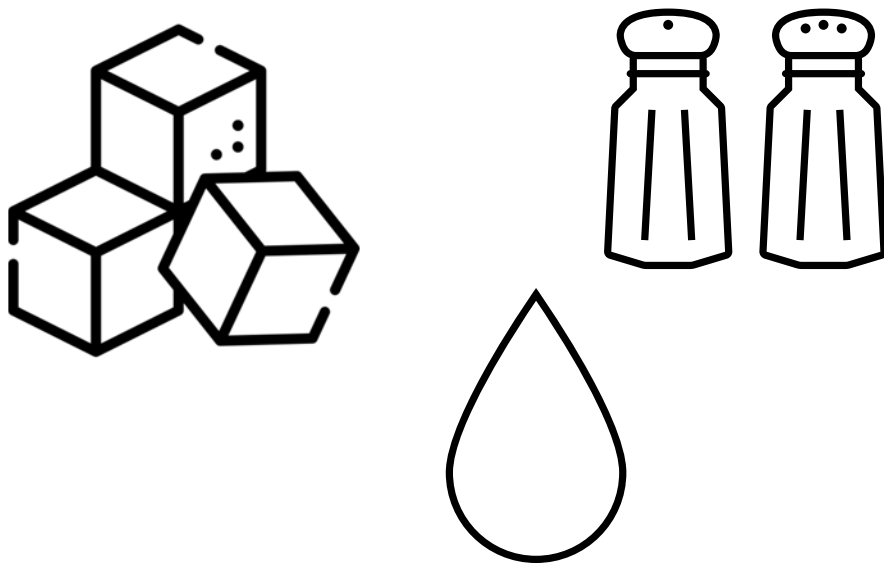

Reflectief

Voedselvoorkeuren

Keuzefactoren

Smaak

Prijs

Gemak

Gewoonte

Sociale omgeving

Wat is normaal?

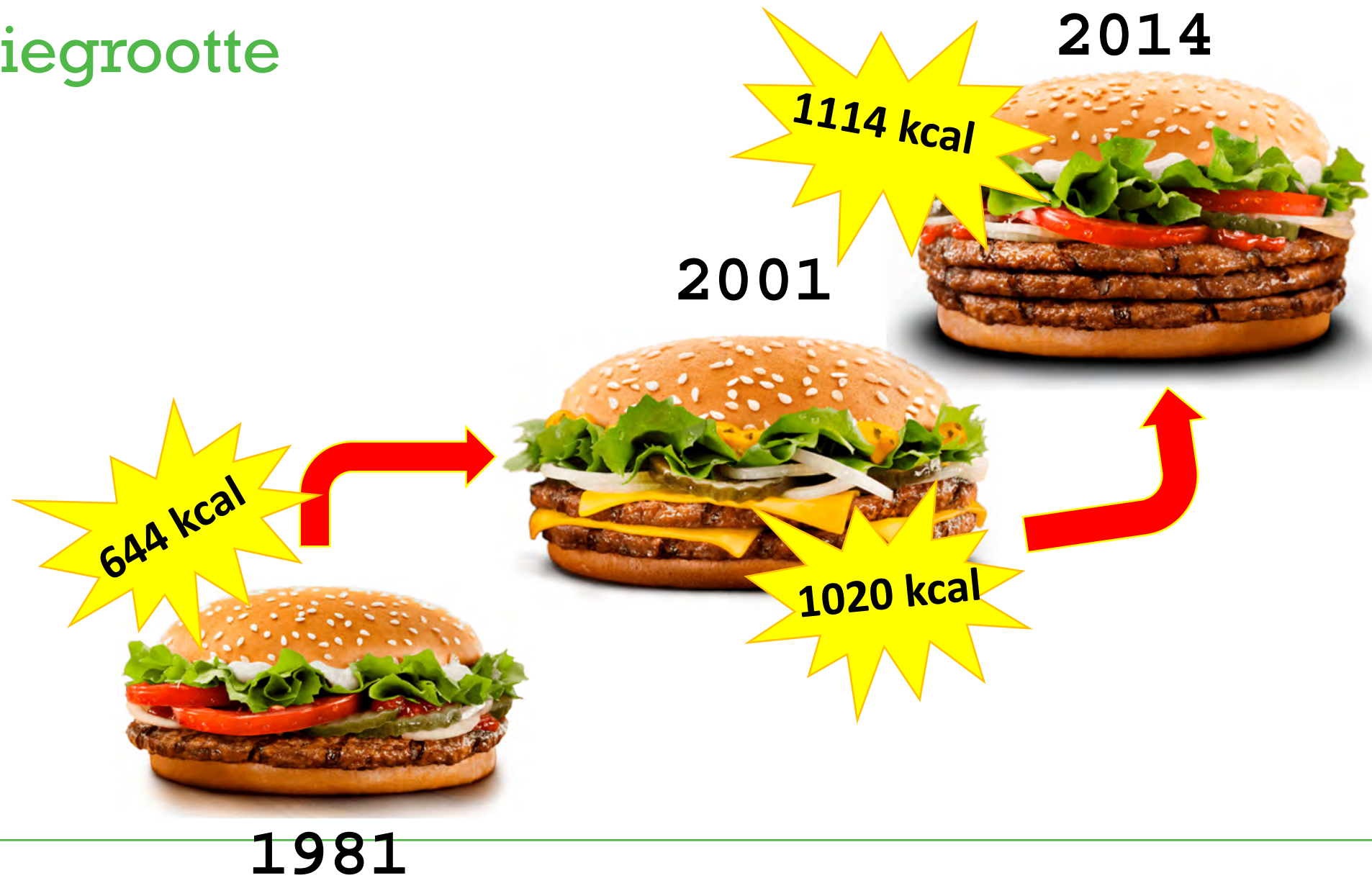

“standaard”

Decoy effect

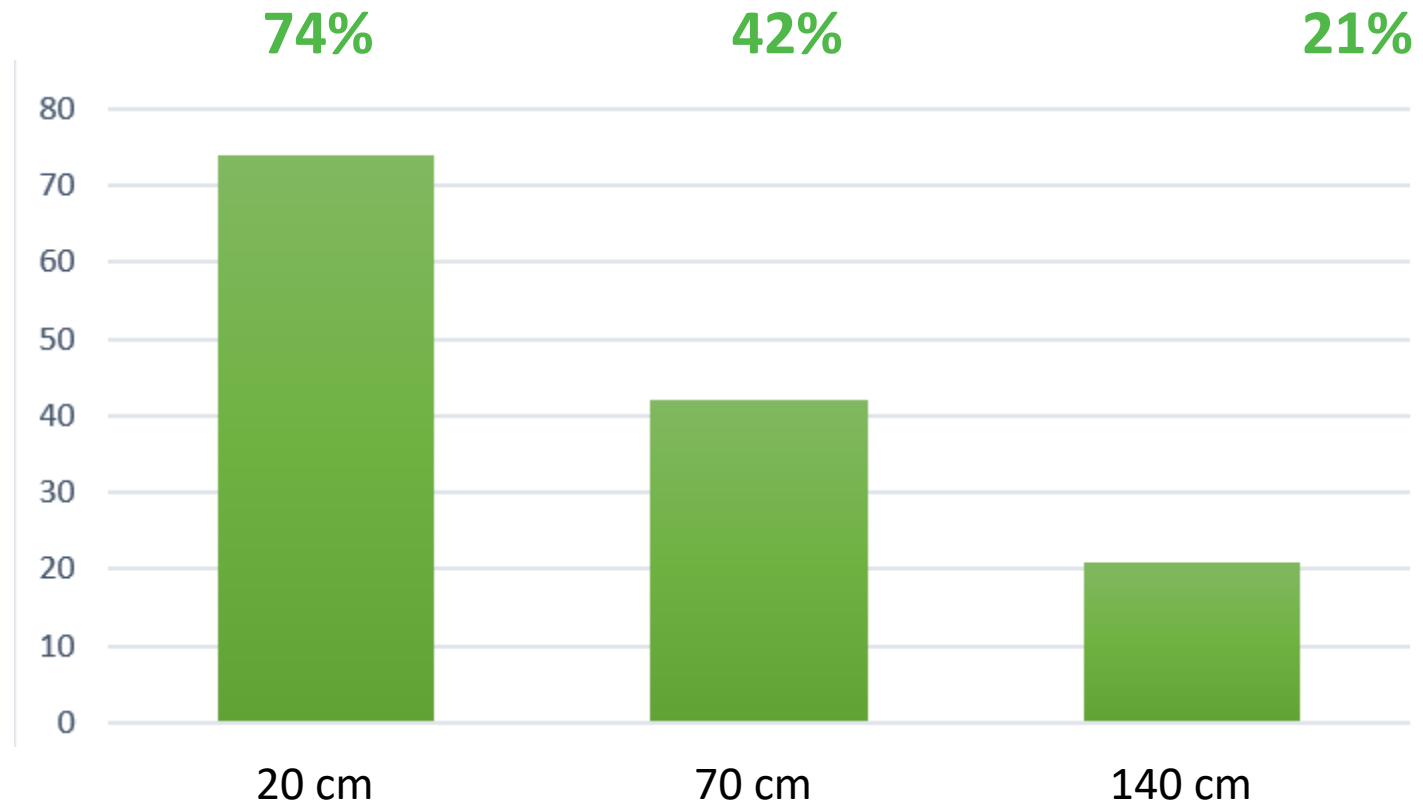
Portiegrootte

Makkelijk te pakken (1)

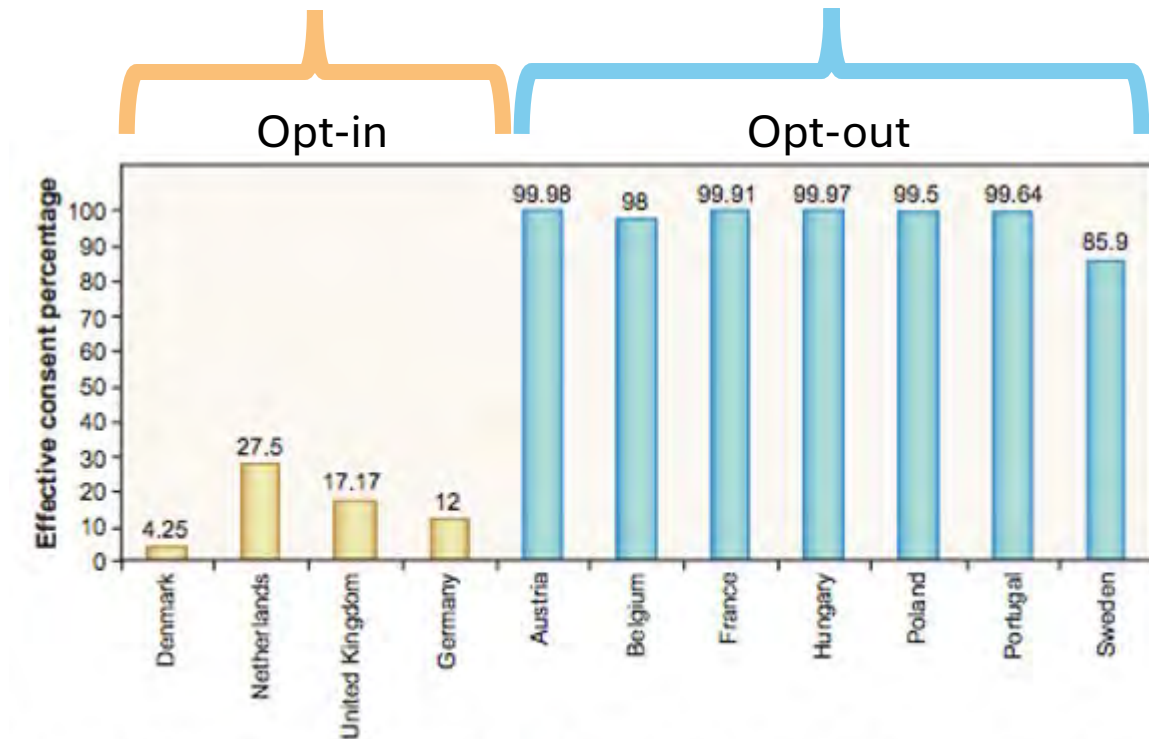

Makkelijk te pakken (2)

Standaard keuze of 'default' nudge

- Opt-in of opt-out
- Werkt zelfs bij 'grote' keuzes zoals donorregistratie.

Effective consent rates, by country. Explicit consent (opt-in, gold) and presumed consent (opt-out, blue).

Filmpje

How do you get people to
eat **healthier**?

Ingrijpen in de voedselomgeving?!

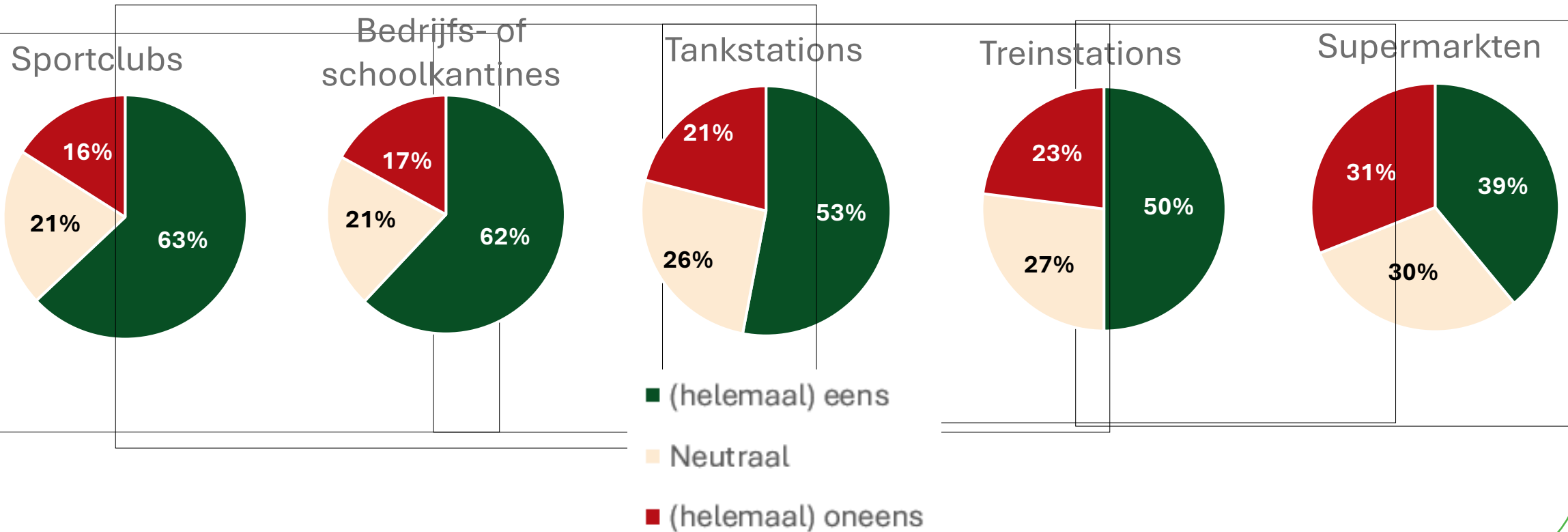

eerlijk over eten

Voedingscentrum

Peiling Voedingscentrum 2021

- Er zouden minder ongezonde snacks te koop moeten zijn bij...

Aan de slag in je gemeente

Met gezondere en duurzamere eetomgevingen

Voedingscentrum

De werkwijze voor gezondere en duurzamere eetomgevingen in de gemeente

Werkwijze voor gezondere en duurzamere eetomgevingen in de gemeente

	Bepaal de focus	Creëer draagvlak	Onderteken de ambitie	Ontvang ondersteuning	Borg in lokaal beleid	Maak de ambitie zichtbaar
	Gemeente- en provinciehuizen	Facilitair-, catering-, beleidsmedewerkers, wethouder, HR-medewerkers, P&O, Ondernemingsraad, JOGG-regisseur	Ambitie <u>Gezonder Voedingsaanbod in gemeentehuizen en provinciehuizen 2021-2025</u>	<u>JOGG-Teamfit Coach</u>	Zet <u>Overheidsniveau gezonde catering</u> als criterium in aanbesteding voor catering gemeentelijke bedrijfsrestaurants	Voorbeeld: Vier de heropening van het gezondere en duurzamere bedrijfsrestaurant.
	Vo- en mbo-scholen	GGD, Gezonde School Adviseurs, JLE-makelaars, JOGG-regisseur, schoolbestuur en -medewerkers en leerlingen	Ambitieverklaring <u>Gezonde Schoolkantine 2021-2025</u> van het Programma de <u>Gezonde Schoolkantine</u>	<u>Adviseur Eetomgevingen van het Voedingscentrum</u>	Mogelijke opties:	Uitreiking <u>Schoolkantine Schaal</u> volgens de <u>Richtlijn Eetomgevingen voor Scholen</u> door Adviseur Eetomgevingen
	Sport- en buurtlocaties	Sport- en sociaal domein, JOGG-regisseur	<u>JOGG-Teamfit Topprestatiebadge</u>	<u>JOGG-Teamfit Coach</u>	<ul style="list-style-type: none"> Vergunningen- en reclamebeleid Subsidies van lokale organisaties, zoals sport- en buurtlocaties Aanbestedingen van gemeentelijke locaties Contracten, bijvoorbeeld van de catering 	Uitreiking Topprestatiebadge volgens de <u>Richtlijn Eetomgevingen voor JOGG-Teamfit</u> door JOGG-Teamfit coach
	Sportevenementen	Sportdomein, organisatieteam	Convenant <u>Gezonde Sportevenementen</u> van JOGG-Teamfit	<u>JOGG-Teamfit Coach</u>		Voorbeeld: Vraag een wethouder voor een persmoment en verspreid de ondertekening van de ambitie via lokale media.
	Dagattracties	Horeca en facilitaire dienstverlening	Ambitie <u>Gezond Uit</u> van JOGG-Teamfit	<u>JOGG-Teamfit Coach</u>		
	Ziekenhuizen en zorginstellingen	Facilitair managers, restaurantmedewerkers	Intentieverklaring <u>Goede Zorg Proef Je</u>	<u>Adviseur Eetomgevingen van het Voedingscentrum</u>		

Evalueer en stuur bij

Overheidsniveau Gezonde Catering

Gezonder voedingsaanbod in gemeentehuizen en provinciehuizen 2021-2025

De gezondheid en vitaliteit van werknemers is in het belang van alle werkgevers. Het realiseren van een gezonde omgeving is daarin randvoorwaarde. De overheid is niet alleen werkgever, maar vervult ook een voorbeeldfunctie. Samen willen we laten zien dat een gezonde werkomgeving heel vanzelfsprekend is. Samen maken we gezond gewoon.

Ambitie
Deelnemers hebben de ambitie om op basis van de Richtlijn Eetomgevingen van het Voedingencentrum te werken aan een gezonder en duurzamer voedingsaanbod in gemeentehuizen en provinciehuizen.

Doelstelling
Deelnemers zorgen ervoor dat ieder jaar in meer provinciehuizen en gemeentehuizen van JOGG-gemeenten een steeds gezonder voedingsaanbod in het bedrijfsrestaurant is en ondersteunen dit met presentatie- en verkoopstrategieën.

- Eind 2025 zijn alle JOGG-gemeenten en provincies aan de slag met het gezonder maken van eigen bedrijfsrestaurants op basis van de Richtlijn Eetomgevingen.
- Eind 2025 heeft 75% van de JOGG-gemeenten en aangesloten provincies Het Overheidsniveau Gezonde Catering bereikt.

De Richtlijn Eetomgevingen richt zich zowel op een gezond als duurzaam voedingsaanbod.
www.voedingencentrum.nl/overheidsniveau-gezonde-eetomgevingen
Gemeenten die zich bij de JOGG-Samengang hebben aangesloten.

Het Overheidsniveau Gezonde Catering

op basis van de Richtlijn Eetomgevingen van het Voedingencentrum

Bedrijfsrestaurant van de overheid voldoet aan het MVI-voorschrift voor Overheidsniveau Gezonde Catering. Dat is mooi, want de meeste mensen willen gezonder eten, voor zichzelf én voor de aarde. Ook op het werk!

De meer de checklist, met meer informatie, zie ook: Overheidsniveau Gezonde Catering

Presentatie
De manier waarop je eten en drinken aanlevert, heeft invloed op de eetgedrag van je medewerkers. Het is een gezondere omgeving creëren om je producten beter te laten zien te plaatsen. Opvallende plaatsen zijn bijvoorbeeld tussen op de receptie, op nabijgelegen op een verhoging. Nieuwsmiddeleeuwen of op andere plaatsen waarvan het kan worden in het logeerkamer.

Aanbod
In de Rijksoverheid van Vrijgevoerd en de andere bestaande bestaande in hand. In te het maken van andere eten, snacks, drank en andere zaken met een gezond en lekker. Het moet Rijksoverheid van Vrijgevoerd, het beste kan in een nieuw en lekker.

De checklist voor Overheidsniveau Gezonde Catering bestaat uit:

- In het water een (dag)waterkoud of de koud, een versing of versheid (Rijksoverheid)
- In het water (werk)gevoerd en fris was
- In het water (werk)gevoerd en fris was
- In het water (werk)gevoerd en fris was

Samen staan we sterk!
Steeds meer eetomgevingen werken met de Richtlijn Eetomgevingen. Denk aan dagbestedingsinstellingen, kinderopvang, sportverenigingen. En dat is mooi, want iedereen heeft het idee om als gezond en duurzaam te eten. Het is niet alleen de overheid die dit doet, maar ook de andere eetomgevingen. Het is niet alleen de overheid die dit doet, maar ook de andere eetomgevingen. Het is niet alleen de overheid die dit doet, maar ook de andere eetomgevingen.

www.voedingencentrum.nl/eetomgevingen

Voedingencentrum
werkelijk over eten

Gemeente Rotterdam: Gezond010 akkoord

Stimuleren gevarieerd voedselaanbod

We willen ervoor zorgen dat Rotterdammers écht kunnen kiezen uit een gevarieerd voedselaanbod. Daarom willen we dat er minder ongezond voedsel beschikbaar is op plekken rondom scholen (snackkarren) en op plekken waar veel Rotterdammers komen (concentratie van fastfoodwinkels). We onderzoeken wat de gemeente kan doen om de balans tussen gezonde en ongezonde voeding te creëren door middel van maatregelen en regelgeving.

Aangrijpingspunten die worden onderzocht zijn bijvoorbeeld de standplaatsvergunning en de bestemmingsplannen. Ook reclame-uitingen zijn daar een voorbeeld van. Op termijn biedt de omgevingswet mogelijk aangrijpingspunten voor beïnvloeding.

www.gezond010.nl/het-akkoord

Uitwerking Gezond010 akkoord

Het Nieuwe Nassen

Het Nieuwe Nassen: zo maak je jouw horecazaak klaar voor de toekomst

Gezonder fastfoodmenu bij vijf Rotterdamse fastfoodzaken

23 March 2023, 08:46 uur

Rotterdam & Regio

Vijf fastfoodzaken in Rotterdam gaan een ongezond gerecht gezonder maken op verzoek van de gemeente. In de hang naar een gezonder aanbod wordt ook in horeca en zorginstellingen gezorgd voor verantwoord voedsel, meldt De Telegraaf.

Wethouder Faouzi Achbar wil dat gezond eten de boventoon gaat voeren in de Maasstad. "Op de Korte Lijnbaan gaan vijf fastfoodzaken de uitdaging aan om een gerecht duurzamer en gezonder te maken en

Gemeente Deurne: Gezonde sportomgeving

Stimuleringsbudget gezonde sportomgeving

Sportverenigingen hebben een bijzondere rol in het stimuleren en activeren van een gezonde leefstijl. Niet alleen door de sport zelf, maar ook door de omgeving waarin mensen sporten.

Kei Goed Gezond Gelukkig Deurne stelt daarom voor iedere sportclub €500 stimuleringsbudget ter beschikking dat ingezet kan worden voor een gezonde(re) sportomgeving. Dit initiatief wordt gefinancierd vanuit de middelen van het [sport- en preventieakkoord](#).

Denk bij een gezonde sportomgeving aan:

- › Een rookvrije sportaccommodatie;
- › Een gezonde sportkantine;
- › Verantwoord alcoholgebruik;
- › Een veilig sportklimaat.

[Stimuleringsbudget gezonde sportomgeving |
Gemeente Deurne](#)

Het mag in kleine
stappen...

Met welke stap
begin jij?

Bedankt voor jullie
aandacht!

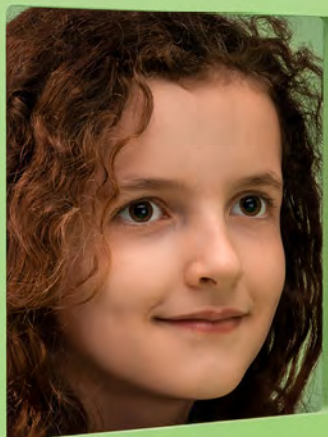

Sandra: klunder@voedingscentrum.nl
Valérie: klostermann@voedingscentrum.nl

[Werkwijze voor gezondere en duurzamere eetomgevingen in de gemeente | Voedingscentrum](#)

gezonde jeugd
gezonde toekomst

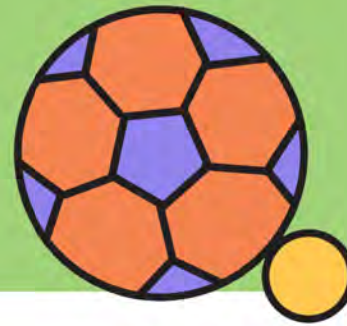
Webinar GALA – Gezonde fysieke leefomgeving

22 juni 2023

Onze ambitie

JOGG wil dat alle kinderen en jongeren in Nederland opgroeien in een gezonde leefomgeving met aandacht voor een gezonde leefstijl in het algemeen en voor gezonde voeding, voldoende bewegen, ontspanning en slaap in het bijzonder.

JOGG-aanpak

Onze aanpak naar verandering

De JOGG-aanpak is een integrale, lokale methode waarmee de sociale en fysieke omgeving waarin kinderen en jongeren opgroeien structureel gezonder wordt gemaakt.

De ongezonde samenleving
= de realiteit

De ongezonde samenleving

in een winkelstraat

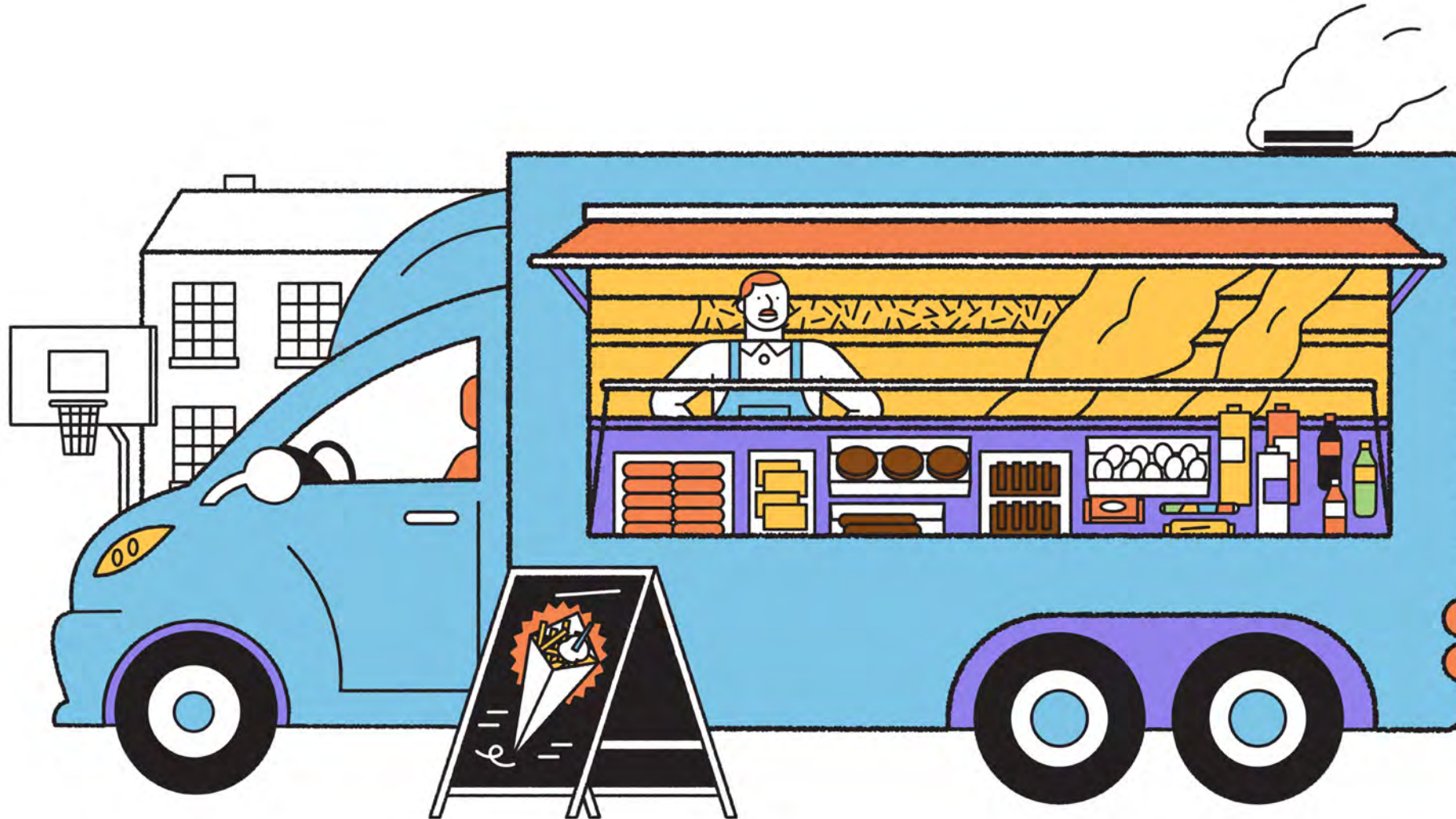
De ongezonde samenleving

onderweg

De ongezonde samenleving

naast het schoolplein

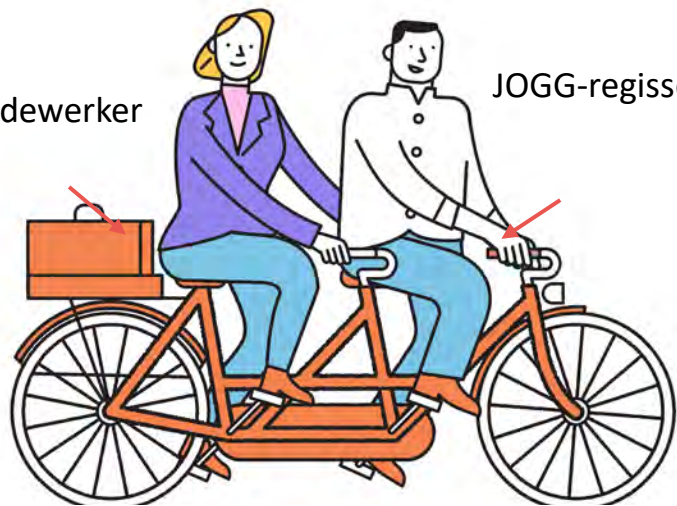
JOGG & GALA

- Met JOGG werk je aan meerdere thema's van het GALA, waaronder een gezonde fysieke leefomgeving.
- JOGG richt zich op het gezonder maken van de fysieke (en sociale) leefomgeving om zo gezonde keuzes te faciliteren, te stimuleren en de gewone keuze te maken.
- Met de inzet op een lokaal JOGG-team (en zijn aanpak) leg je het fundament voor **integrale samenwerking** en duurzaam realiseren van je inhoudelijke ambities en doelstellingen gericht op de leefomgeving en leefstijl van de jeugd.
 - Focus op omgeving jeugd en wijken met een lage SEP
 - Health in all policies
 - Samen met een werknnet

Met wie? Het lokale werknnet!

Lokaal werknet

beleidsmedewerker

JOGG-regisseur

wethouder

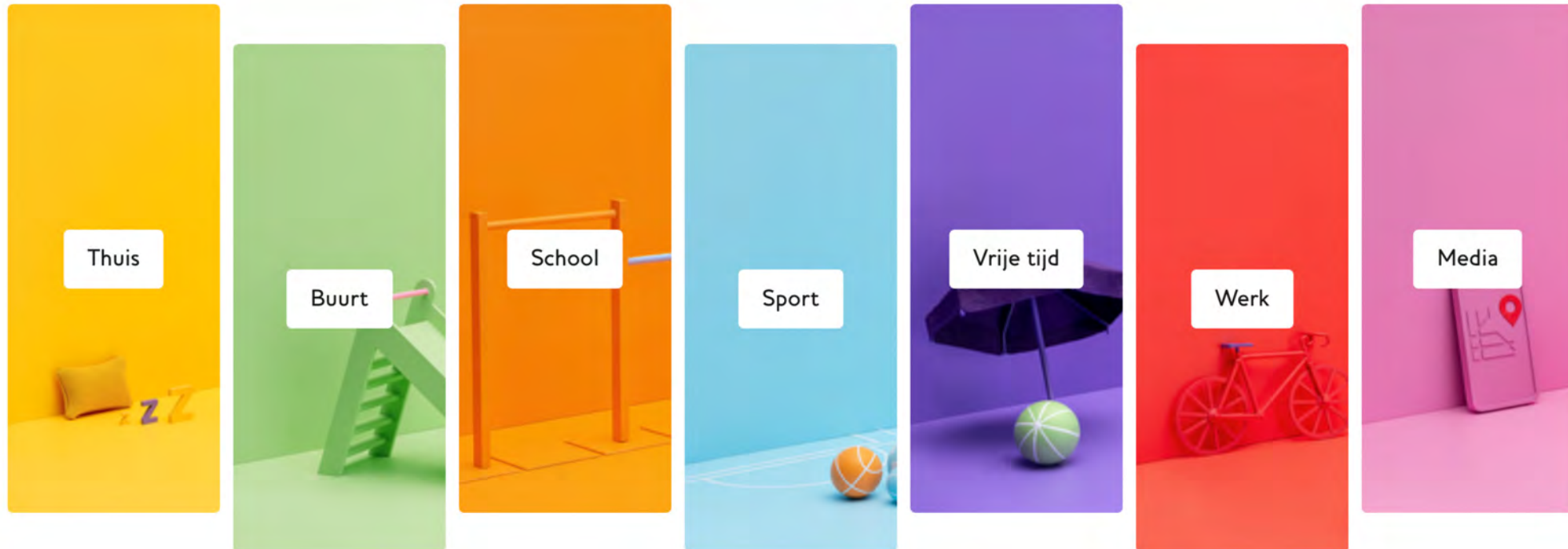

Lokaal werknet

Welke leefomgevingen
maken we gezond?

Leefomgevingen

School

Op basis- en middelbare scholen,
MBO-opleidingen en bij de
kinderopvang

Programma Eetomgeving Scholen

Veilige Beweegvriendelijke Schoolomgeving

Sport

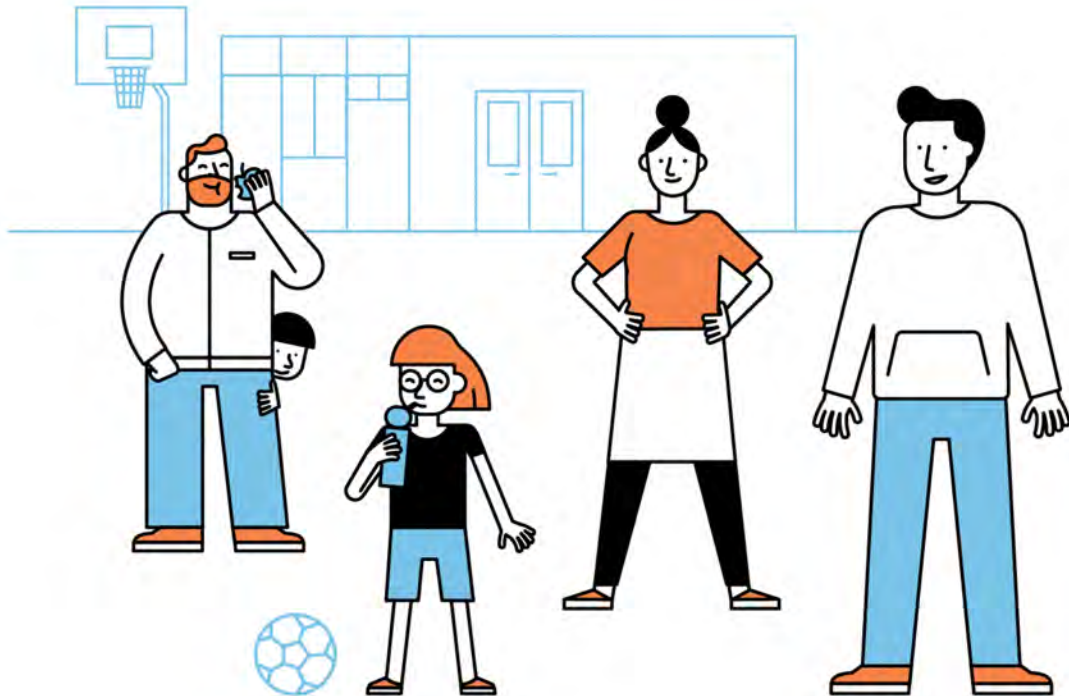
Verenigingen, accommodaties
en evenementen

Maak jullie sportomgeving stap voor stap gezonder

Sportlocaties:

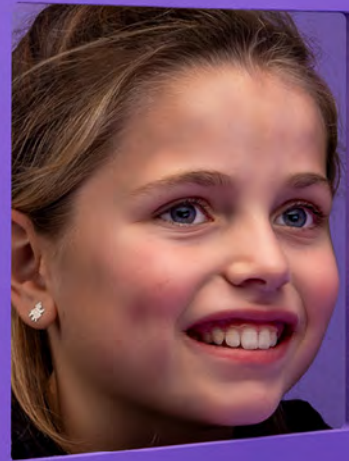

Sportevenementen:

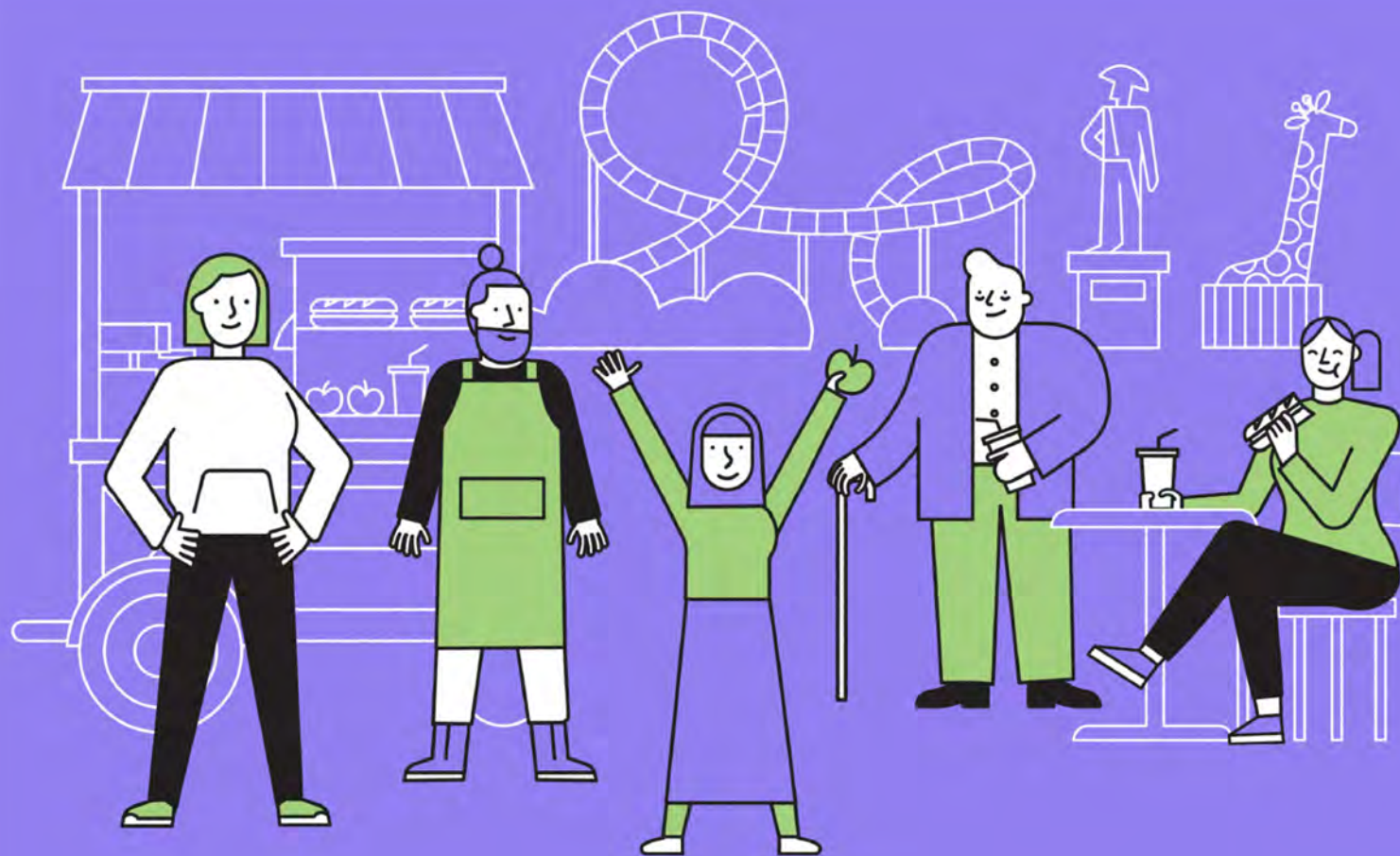
Vrije tijd

Tijdens uitjes, attractieparken,
vakanties en uit eten

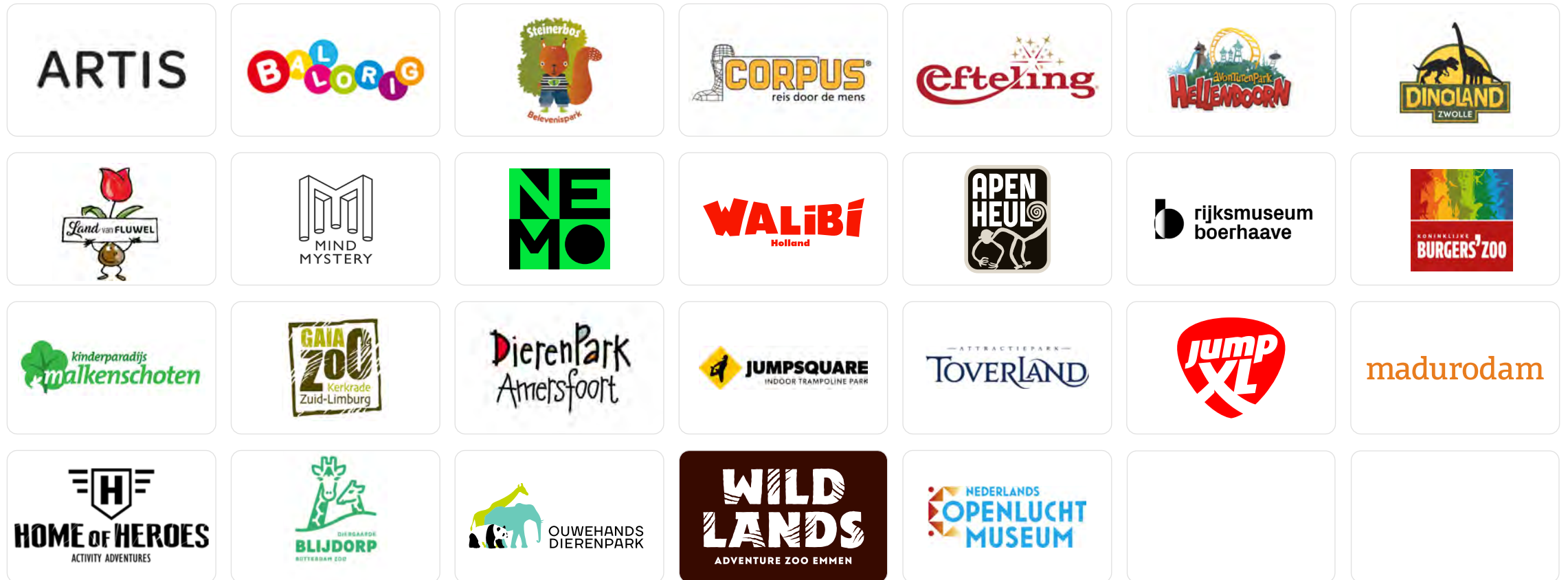

Maak jullie
dagattractie
stap voor stap
gezonder

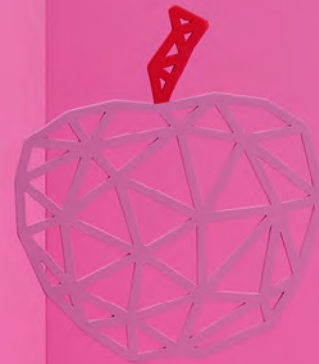

Aangesloten dagattracties – ambitie Gezond Uit

Media

Telefoon, tablets en online

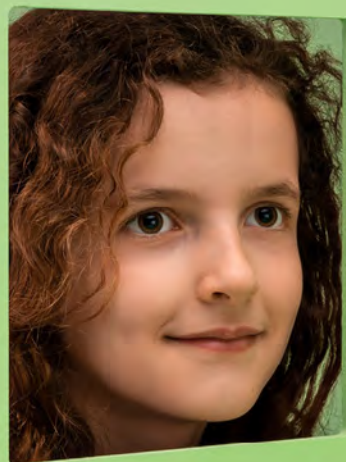

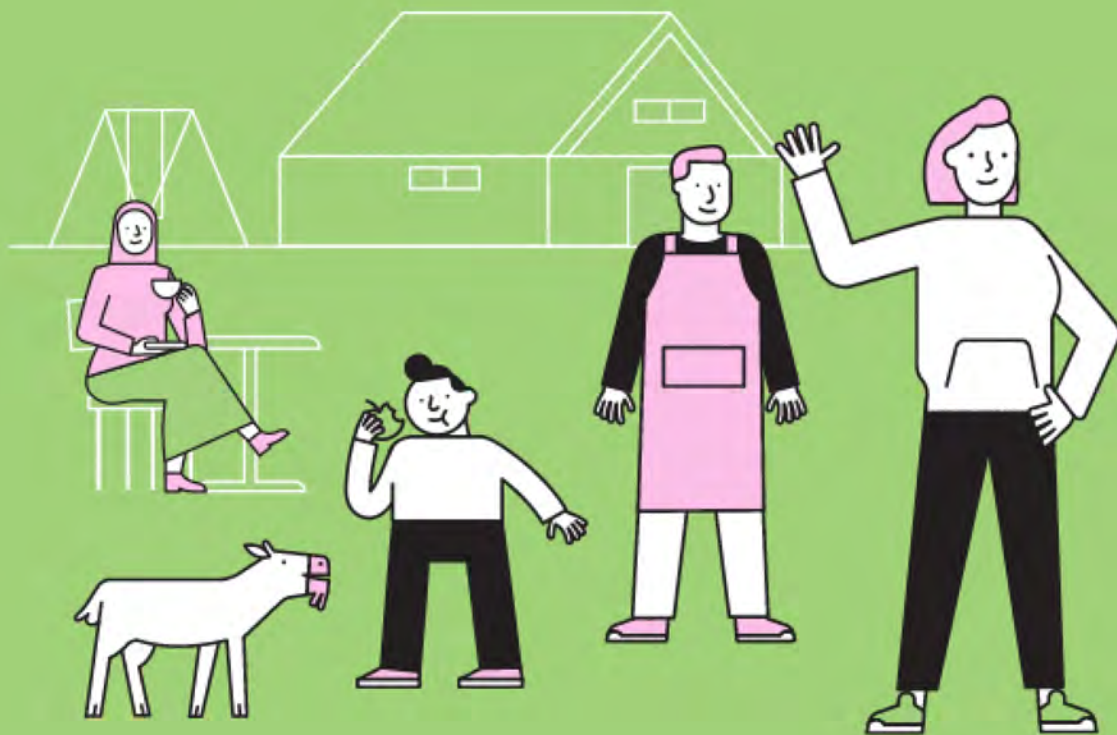
A group of children are sitting on a paved surface, looking at a tablet. One child is pointing at the screen. The text "Kunnen games de buitenruimte uitdagender maken?" is overlaid on the image.

Kunnen games de buitenruimte
uitdagender maken?

Buurt

In parken, speeltuinen en speelpleinen, op straat
en bij dienstverleners

Maak jullie
buurt stap voor
stap gezonder

**Gezonde
Buurten**

Een project van Jantje Bèton,
IVN Natuureducatie en JOGG

Samen maken we gezond gewoon

gezonde jeugd
gezonde toekomst

Meer weten?
070 219 22 65

info@jogg.nl

jogg.nl

Pumptrack Gemeente Assen

Pumptrack film

Context

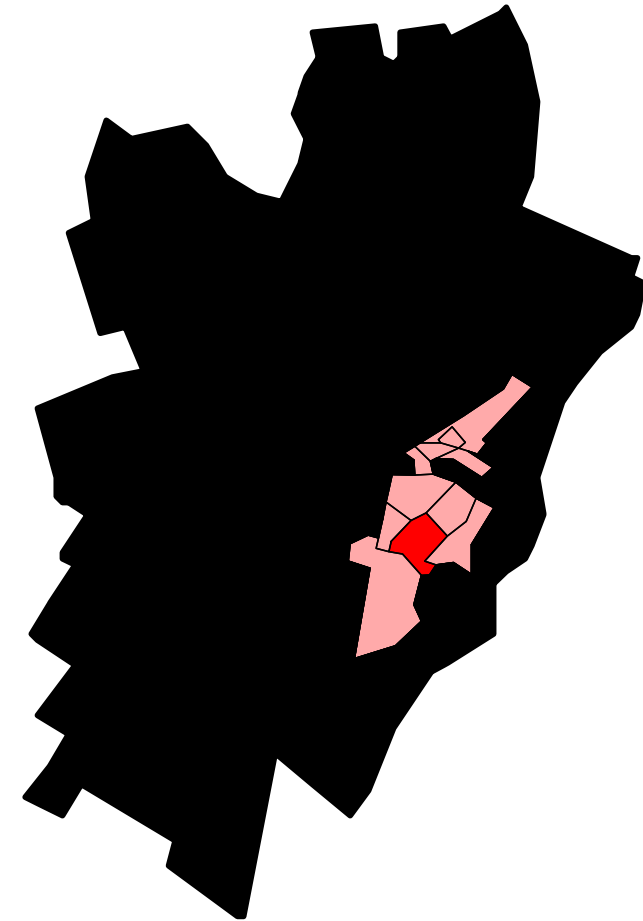
Assen-Oost

Buurtwerker sport en binnen deze functie ook JOGG-regisseur in Assen.

→ Assen Oost het wijkje achter het spoor"
"het groene hart van de stad"

Mijn Buurt Assen (MBA)

- Wijkbeheerder vanuit de gemeente
- Wijkconsulent vanuit de woningbouwvereniging
- Buurtwerker sport en buurtwerker vanuit de welzijnsorganisatie Vaart Welzijn.

- Wijk 03 Assen Oost
- Buurt 00 Vredeveld

Rollen van de partners

De rol van de welzijnsorganisatie en in mijn geval mijn rol was het samenwerken met de inwoners. Wat hebben de inwoners nodig? Wat is hun plan? Wat hebben de inwoners nodig om daar te komen? Hierbij verandert elke keer jou rol als "facilitator".

De woningbouw vereniging is waardevol omdat wij op deze manier achter de voordeur kunnen komen bij inwoners door samen op huisbezoek te gaan.

Het mooie van de samenwerking van MBA is dat er korte lijntjes zijn met de gemeente voor bijvoorbeeld de omgeving, wet en regelgeving, aansluiten bij ambities van andere projecten.

mijn
buurt
assen
.nl

Tijdspad: het realiseren van deze pumptrack heeft zo'n twee jaar geduurd.

“De werkelijkheid is weerbarstig”

1. bewonersinitiatief
2. kennis maken + rolverdeling bespreken
3. concept stappenplan maken: voor wie? waarom? met wie?
4. draagvlak realiseren/ vraag toetsen
5. gedeelde ambities opzoeken
6. locatie bepalen
7. realiseren + borgen

Tips

- Zorg dat je gezamenlijk vertrekt. Organiseer inloopavonden om te informeren maar ook om mee te denken. Zo ontstaan er geen gekke beelden waar geen sprake van is. Veel zorgen betreft jongeren overlast, vandalisme, geluidsoverlast, verlichting, vertrekken van nestjes van vogels, enz.
- Blijf in dialoog en wees transparant in de rollen.
- Zorg dat de initiatiefnemers zich veilig voelen. Ga voor ze staan wanneer dat nodig is.
- Maak gebruik van de expertise uit de wijk. Denk aan communicatie, Test het bij inwoners of denk aan biologen betreft broedseizoen en verlichting/planten en bloemen rondom de pumtrack, enz.

“Wanneer ik dit had
geweten had ik het
initiatief niet ingezonden.”

- **inwoners**

“Dit hadden we veel
eerder moeten hebben, ik
kom hier elke dag!”

- **jeugd**

“In een korte periode zijn de
stepjes op school niet weg te
denken. Kinderen gaan naar
school met de step en zoeken
elkaar op bij de pumtrack.”

- **scholen**

“In twee jaar tijd hebben
we ontzettend veel
geleerd door de
samenwerking met de
inwoners.”

- **MBO prof**

“Uit school ga ik hier gelijk
naartoe.”

- **jeugd**

Samen maken we gezond gewoon

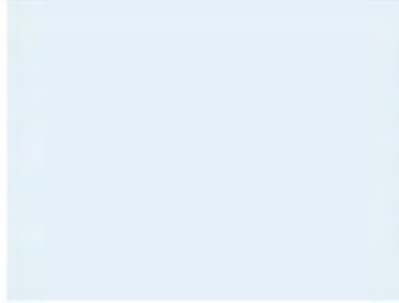

gezonde jeugd
gezonde toekomst

Meer weten?
070 219 22 65

info@jogg.nl

jogg.nl

Een beweegvriendelijke omgeving

Webinar GALA
22 juni 2023

Ilja van Holsteijn

AGENDA

1. Wat is een beweegvriendelijke omgeving?
2. Waarom is een beweegvriendelijke omgeving belangrijk?
3. Voorbeelden
4. Relevante instrumenten

Wat is een beweegvriendelijke omgeving?

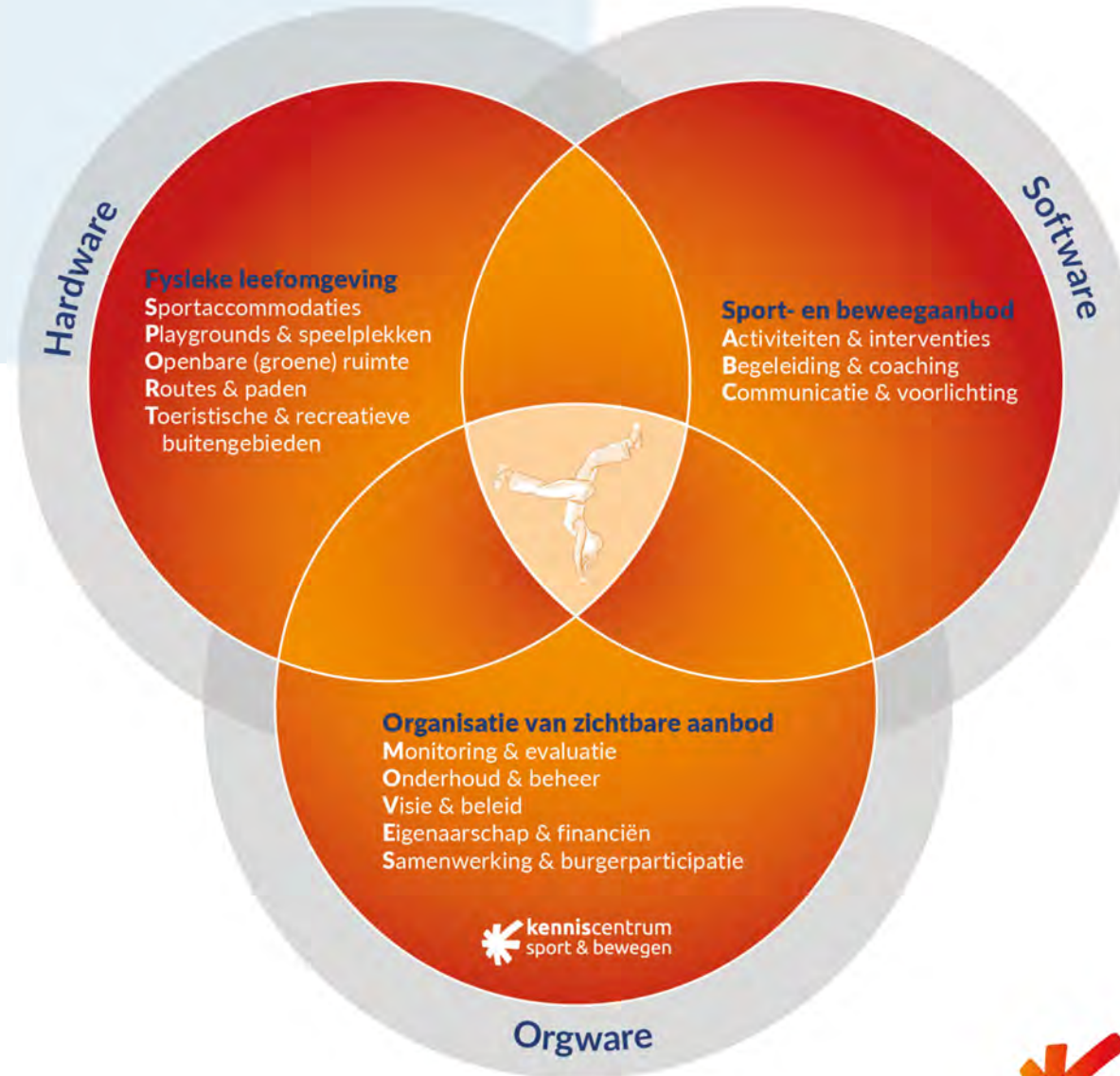
Een beweegvriendelijke omgeving is een leefomgeving die mensen faciliteert, stimuleert en uitdaagt om te bewegen, spelen en sporten

(L'abée, D. & Kunen M. (2013)).

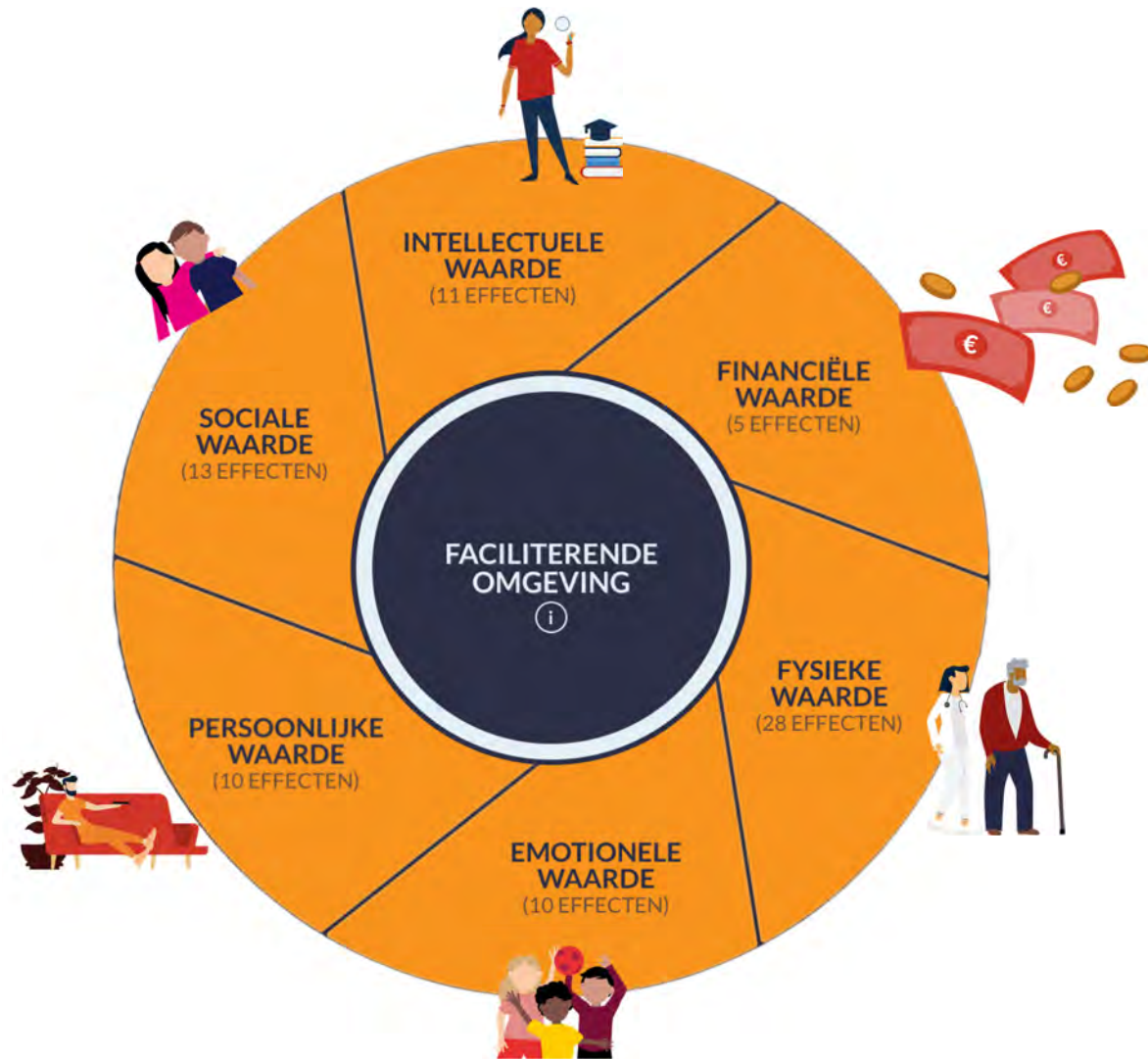
BVO Model

Waarom een beweegvriendelijke omgeving?

EFFECTEN VAN SPORT EN BEWEGEN

Randvoorwaarden sport en bewegen

- Deskundige begeleiding
- Gevoel van zelfstandigheid bij de deelnemers
- Toegankelijke en veilige fysieke omgeving
- Veilige en inclusieve sociale omgeving
- Afstemming op de wensen en behoeften van de deelnemer(s)

De SROI van sport en bewegen

De SROI van sport en bewegen in Nederland wordt geschat op 2,70. De maatschappelijke opbrengsten zijn dus 2,70x zo hoog als de kosten en er is sprake van maatschappelijke meerwaarde. Uit eerder onderzoek volgt de waarde van sport en bewegen per individu, in een ruime bandbreedte. Rekenend met de laagste geschatte waarde wordt de SROI 1,82, met de hoogste waarde wordt deze 3,58.

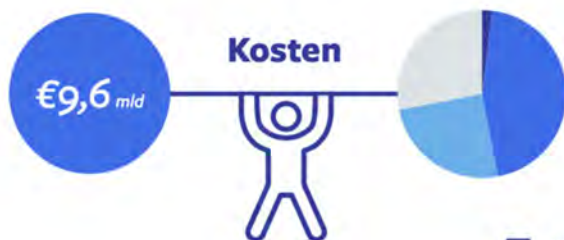
1.82

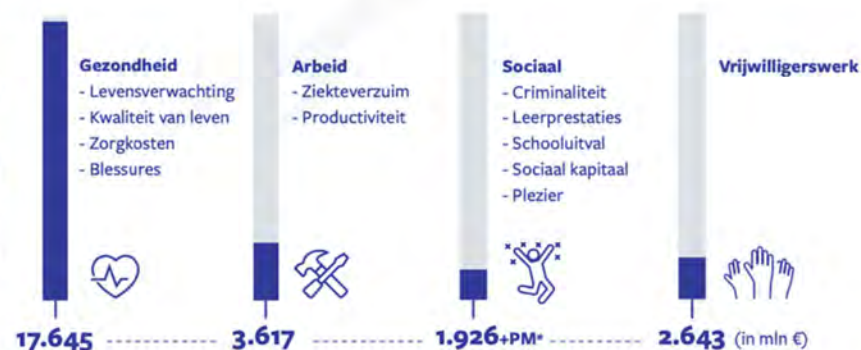
2.70

3.58

- Bedrijfsleven
- Bevolking
- Overheid
- Vrijwilligers
- Zorgverzekeraars

* De effecten "Sociaal kapitaal", "Schooluitval" en "Plezier" zijn niet in gel termen gewaardeerd.

Mulier Instituut
en Rebel, 2022

ARGUMENTEN VOOR EEN BEWEEGVRIENDELIJKE OMGEVING

Een beweegvriendelijke omgeving stimuleert mensen om te sporten en bewegen, en verbetert daarmee hun fysieke conditie en motorische vaardigheden.

Een beweegvriendelijke omgeving bevordert de mentale gezondheid en het welzijn van bewoners.

Een beweegvriendelijke omgeving draagt bij aan de ontwikkeling van kinderen door te faciliteren dat kinderen bewegen, leren en spelen

Een beweegvriendelijke omgeving helpt om obesitas en chronische ziekten te voorkomen, doordat mensen meer gaan bewegen.

In een beweegvriendelijke omgeving verplaatsen mensen zich vaker actief (fietsend, wandelend) vanwege de aanwezigheid van een aantrekkelijke wandel- en fietsinfrastructuur.

Een beweegvriendelijke omgeving draagt bij aan actief transport, doordat het er (verkeers)veiliger is.

ARGUMENTEN VOOR EEN BEWEEGVRIENDELIJKE OMGEVING (2)

Een beweegvriendelijke omgeving draagt bij aan klimaatadaptatie en de biodiversiteit vanwege het aanwezige groen en blauw.

Een beweegvriendelijke omgeving draagt bij aan een schoner (leef)milieu, doordat meer mensen gebruik maken van actief transport.

Een beweegvriendelijke omgeving draagt bij aan de leefbaarheid en sociale cohesie, doordat een beweegvriendelijke omgeving schoner en stiller is en minder last heeft van criminaliteit.

In een beweegvriendelijke omgeving kun je gezond en actief opgroeien én oud worden, doordat deze veilig is en voldoende voorzieningen en faciliteiten heeft om te kunnen spelen en bewegen.

Een beweegvriendelijke omgeving draagt bij aan een aantrekkelijke woon-, werk- en leefomgeving, en kan daarmee bijdragen aan gebiedsmarketing.

Een beweegvriendelijke omgeving draagt bij aan een uitnodigend vestigingsklimaat door de goede bereikbaarheid en de aantrekkelijke woon- en werkomgeving.

ARGUMENTEN VOOR EEN BEWEEGVRIENDELIJKE OMGEVING

Presentatie argumenten en onderbouwing: 1e helft van juli

Hoe creëer je een beweegvriendelijke omgeving?

Bedenken

Verwezenlijken

Opvolgen

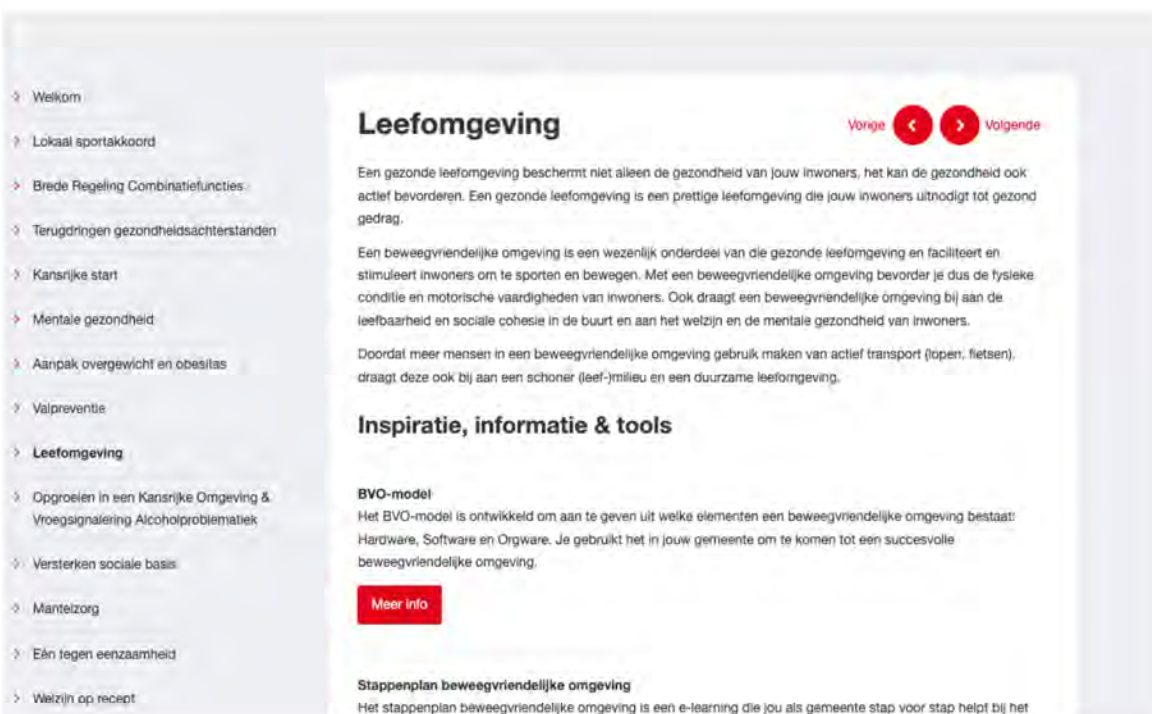
Stappenplan

Een beweegvriendelijke leefomgeving binnen GALA/Brede SPUK

Brede Spuk sport- en bewegwijzer

In deze Brede Spuk sport- en bewegwijzer vind je per brede-SPUK thema kennisproducten, praktijkvoorbeelden en interventies van sport en bewegen.

The screenshot shows a web page titled 'Leefomgeving' (Living Environment) with a navigation menu on the left and a main content area. The navigation menu includes items like 'Welkom', 'Lokaal sportakkoord', 'Brede Regeling Combinatiefuncties', 'Terugdringen gezondheidsachterstanden', 'Kansrijke start', 'Mentale gezondheid', 'Aanpak overgewicht en obesitas', 'Valpreventie', 'Leefomgeving', 'Opgroeien in een Kansrijke Omgeving & Vroegsignalering Alcoholproblematiek', 'Versterken sociale basis', 'Mantelzorg', 'Een tegen eenzaamheid', and 'Welzijn op recept'. The 'Leefomgeving' item is highlighted. The main content area has a title 'Leefomgeving' with navigation arrows for 'Vorige' and 'Volgende'. Below the title, there are two paragraphs of text. The first paragraph discusses the benefits of a healthy living environment. The second paragraph explains that a movement-friendly environment is a key part of a healthy living environment. Below the text, there is a section titled 'Inspiratie, informatie & tools' with a sub-section 'BVO-model' (BVO-model) and a 'Meer info' button. At the bottom, there is a section titled 'Stappenplan beweegvriendelijke omgeving' (Steps plan movement-friendly environment) with a brief description.

Leefomgeving Vorige < > Volgende

Een gezonde leefomgeving beschermt niet alleen de gezondheid van jouw inwoners, het kan de gezondheid ook actief bevorderen. Een gezonde leefomgeving is een prettige leefomgeving die jouw inwoners uitnodigt tot gezond gedrag.

Een beweegvriendelijke omgeving is een wezenlijk onderdeel van die gezonde leefomgeving en faciliteert en stimuleert inwoners om te sporten en bewegen. Met een beweegvriendelijke omgeving bevordert je dus de fysieke conditie en motorische vaardigheden van inwoners. Ook draagt een beweegvriendelijke omgeving bij aan de leefbaarheid en sociale cohesie in de buurt en aan het welzijn en de mentale gezondheid van inwoners.

Doordat meer mensen in een beweegvriendelijke omgeving gebruik maken van actief transport (lopen, fietsen), draagt deze ook bij aan een schoner (leef-)milieu en een duurzame leefomgeving.

Inspiratie, informatie & tools

BVO-model
Het BVO-model is ontwikkeld om aan te geven uit welke elementen een beweegvriendelijke omgeving bestaat! Hardware, Software en Orgware. Je gebruikt het in jouw gemeente om te komen tot een succesvolle beweegvriendelijke omgeving.

[Meer info](#)

Stappenplan beweegvriendelijke omgeving
Het stappenplan beweegvriendelijke omgeving is een e-learning die jou als gemeente stap voor stap helpt bij het

Hoe maak ik gebruik van de brede SPUK-regeling?

Wat doen andere gemeenten?

Gemeente Venlo

- Beleidsmedewerker Sport & Gezondheid
- Duidelijke visie op Sport & Bewegen
 - Openbare ruimte waar mensen prettig kunnen recreëren, spelen, sporten en ontmoeten

Domeinoverstijgend/Integraal

- Omgevingsvisie
- Integrale Visie Openbare Ruimte (IVOR)
- Cultuurvisie -> Urban Sport
- Coalitieakkoord: participatie en duurzaamheid
- Sport- en Bewegbeleid

Nauwe samenwerking met collega's van ruimte, stedenbouw

Data en M&E

Data is de basis

- Buurtmonitor Venlo
- Venlo in cijfers
- Mulier Instituut (Kernindicator BVO)
- Sportenbewegenincijfers.nl
- NOC*NSF
- CBS
- GGD

Startfoto sport en gezondheid

Meetplan op basis van door de gemeente opgestelde verandermodellen

Integrale samenwerking - tips

- Blijf contact zoeken met het fysieke domein
- Begin met kleine dingen, maar ga vooral doen
- Probeer vanaf het begin mee te praten
- Geef de beweegvriendelijke omgeving ook een plek in de gebiedsontwikkelingen

Succesfactoren

- Klein starten en niet opgeven
- Betrek de politiek op tijd,
- Er is niet alleen budget voor de hardware, maar ook voor budget voor de software en de orgware
- Goed verwachtingsmanagement richting inwoners -> willen vaak sneller dan de gemeente kan/gaat

Beweegvriendelijke omgeving binnen GALA/Brede SPUK

- Nog niet helemaal duidelijk
- Budget is beperkt
- Inhuur van kennis, bv GGD

Gemeente Lingewaard

- Veel Living Labs - veel onderzoek
- Aangesloten bij de leerkring Gezonde Leefomgeving (Omgevingswet)
- Iemand inhuren die gezondheid op de kaart kan zetten bij het fysieke domein
- Koppeling naar thema Beweegvriendelijke Omgeving in lokaal sportakkoord

Gemeente Nijmegen

- Focus op verbinden van visies en inhuur van kennis (bv. vanuit GGD)
- Slimme combinaties (Nijmegen)
 - Freerunarcours voor ouderen - valpreventie
 - Bespeelbare kunstwerken

Interessante links en instrumenten

- E-learning: In negen stappen naar een beweegvriendelijke omgeving
- Bouwstenen van de beweegvriendelijke omgeving (incl koppeling naar instrumenten uit de Omgevingswet)
- BVO-scan
- BVO-model
- Kennisdossier Beweegvriendelijke Omgeving
- Inspiratiegids inclusieve beweegvriendelijke omgeving (oa ouderen, meiden/vrouwen, mensen met een lichamelijke, visuele of auditieve beperking, mensen met dementie)
- E-book Buitenspelen: Buut vrij!

- Brede SPUK - Sport en bewegwijzer
- Human Capital Model sport en bewegen
- SROI van sport en bewegen

Met kennis haal je meer uit sport en bewegen

NOG VRAGEN?

06-24934883

ilja.vanholsteijn@kenniscentrumsportenbewegen.nl